

Praha 28. únor 2025

Doporučení Komise pro etiku vědecké práce AV ČR:

Komise pro etiku vědecké práce AV ČR (dále jen Komise) je poradní orgán Vědecké rady AV ČR, při projednávání podnětů se řídí Statutem Komise pro etiku vědecké práce AV ČR. Komise předpokládá, že předkladatel či předkladatelka podnětu s ní bude v průběhu šetření plně spolupracovat. Především že bude sdílet všechny relevantní dokumenty, jež má k dispozici a jež jsou nezbytné pro úplné, objektivní prozkoumání a vyhodnocení případu.

Smyslem práce Komise je posuzovat případy podezření na porušení etiky a vědecké integrity zaměstnanců Akademie věd ČR. Komise nesmí být zneužívána jako nástroj zájmových skupin působících uvnitř či vně instituce. Za vysoce problematické Komise považuje předkládání materiálů získaných nestandardní cestou, šíření podkladů k podnětu či dalších souvisejících dokumentů mezi nezainteresovanými zaměstnanci Akademie věd ČR, případně vytváření účelově zaměřených podkladů a materiálů. To vše komplikuje a prodlužuje činnost Komise, ale především je to krajně necitlivé vůči osobám, kterých se podněty týkají, a celkově nedůstojné pro prostředí Akademie věd ČR.

Komise zaznamenala debatu o přípustnosti partnerských vztahů mezi zaměstnanci pracovišť AV ČR, zejména v situaci, kdy je jeden z partnerů nadřízeným druhého. Tyto vztahy spolu vždy přinášejí riziko nerovnosti, protože jeden z partnerů je po profesní stránce závislý na druhém a může proto mít obavy projevit svůj nesouhlas s tím, že do takového vztahu vstupuje nebo v něm setrvává. Na jedné straně se jeví jako přirozené, že dospělí lidé, kteří spolu na pracovištích tráví velké množství času a mají společné zájmy, vytvářejí konsenzuální partnerské svazky. Takové svazky mohou například začít jako vztah dvou osob na stejné pozici pracovní hierarchie a až posléze se vyvinout do stavu, kdy je jeden z partnerů nadřízeným druhého. Komise upozorňuje, že i u konsenzuálních partnerských svazků je zde riziko vědomého či nevědomého nerovného přístupu k dalším členům a členkám pracovního kolektivu ze strany partnera v nadřízené pozici. Dokonce i pokud se partner či partnerka takovému přístupu pečlivě vyhýbá, může být nerovný přístup předpokládán ze strany jeho podřízených a už taková situace může negativně ovlivnit fungování pracoviště.

Zvláště problematickým typem těchto vztahů jsou vztahy školitele/ky a studující/ho. Tam je nerovnost mezi účastníky vztahu extrémní a Komise důrazně doporučuje, aby školitel či školitelka v takovém případě požádal/a o změnu školitele/ky a již se nadále nepodílel/a na vedení či hodnocení studující/ho.

Problematiku konsenzuálních partnerských vztahů mezi nadřízenými a podřízenými řeší ve svých vnitřních předpisech řada zahraničních akademických či výzkumných institucí, což by mohlo být inspirací pro vyjasnění této oblasti i v rámci Akademie věd ČR. Komise doporučuje, aby se orgány Akademie věd ČR začaly tímto tématem zabývat, například formou kulatého stolu za účasti Komise pro rovné příležitosti, případně Ochránce práv (až bude tento post zřízen).